

РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПРАКТИКО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД

Сьогодні перед закладами вищої освіти на міжнародному рівні постали соціально-педагогічні та психологічні загрози (формування «філософії селфі» у людини, яка усебічно застосовує цифрові технології у своїй діяльності, або несправжнього буття, що покликане бути кращим за реальне; втрата особистістю здатності до активної, продуктивної, перетворювальної діяльності, що обумовлено, по-перше, впливом цифрових технологій на мозок людини, по-друге, зміною її когнітивних здібностей, зокрема сенсорики; формування споживацького світогляду й купівельних залежностей, культивування винятково матеріалістичних потреб) [2Error! Reference source not found.], а також управлінські виклики, серед яких доцільно окреслити такі: недостатній розвиток інфраструктури; недовершене освітньо-наукове середовище; брак менеджерів на всіх рівнях управління з лідерськими якостями, готових очолити реалізацію ініціатив із забезпечення якісної освіти в умовах цифрової трансформації; опір змінам в науково-педагогічних колективах; недосконале пропагування інноваційних педагогічних підходів до професійної підготовки в умовах цифровізації суспільства; неправильні уявлення про мету та характер цифрової освіти; повільне впровадження найефективніших методів навчання цифровим навичкам; старіння демографічної групи викладацької спільноти; труднощі із залученням викладачів, які володіють цифровою компетентністю [8].

Для їх подолання в сучасних закладах освіти часто адаптують навчальні програми відповідно до знань та навичок викладачів, не реагують на освітні потреби суспільства, в якому інтенсивно відбувається розвиток цифрових технологій, чи інтересів здобувачів освіти. Такий підхід, безумовно, негативно позначається на якості підготовки майбутніх викладачів закладів вищої педагогічної освіти.

Одержані результати самооцінювання рівня сформованості цифрової компетентності здобувачів на другому (магістерському) рівні вищої освіти в українських закладах вищої освіти засвідчили базовий рівень (A1 та A2) їх розвитку за такими показниками: інформаційна та медіаграмотність; інклюзивне, інтегративне та активне навчання; індивідуалізація та диференціація навчання, організація співпраці здобувачів освіти; вирішення проблем за допомогою цифрових технологій та сервісів; створення та модифікація цифрових освітніх ресурсів; аналіз та інтерпретація цифрових даних, забезпечення зворотного зв'язку і оцінювання роботи студентів, організація самоконтролю; добір і захист цифрових ресурсів, управління освітньою діяльністю та спільне використання цифрових освітніх ресурсів; професійна співпраця; електронне урядування; рефлексія розвитку цифрової компетентності [3, с. 13]. Ця група показників визначає готовність до професійної діяльності

майбутніх викладачів закладів вищої освіти в умовах цифровізації суспільства.

На підвищення якості освіти, досягнення справедливості та рівного доступу до навчання в ЄС розроблено та прийнято до реалізації План дій цифрової освіти (2021-2027). Його метою визначено розвиток вискоефективної європейської екосистеми цифрової освіти, а також відображено прагнення покращити компетенції та навички громадян для цифрового переходу. В цьому документі окреслено два стратегічних пріоритети: *перший* – сприяння розвитку вискоефективної екосистеми цифрової освіти та *другий* – посилення цифрових навичок і компетенцій для цифрової трансформації.

Цифрова компетентність стала новим видом грамотності. Отже, сьогодні ми маємо можливість спостерігати зміщення орієнтирів у визначенні цифрових навичок з технічних на більш перспективні: навички роботи з контентом або навички більш високого порядку – взаємодії, комунікації і співпраці; критичного мислення, креативності та розв’язання проблем тощо [5]. Здійснений систематичний аналіз наукової літератури, дав змогу Ван Лаар (E. Van Laar) та ін. [6] класифікувати компетентності ХХІ ст. на основні компетентності (навички ХХІ ст.) та контекстуальні (цифрові) компетентності. Їх порівняння уможливило висновок, що основні навички мають основоположне значення для виконання завдань у широкому спектрі професій, зокрема і в професійній діяльності викладачів закладів вищої освіти, а цифрові інтегрують з ними, проте в науковій літературі часто розглядаються окремо, на що важливо звернути увагу при розробленні навчальних програм. Оскільки цифрові компетентності віднесено до ключових, то вони формуються в загальноосвітній школі й у подальшому отримують розвиток на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти. Це вказує на необхідність дотримання принципу наступності, який доцільно реалізувати наскрізно через систему завдань з усіх навчальних дисциплін, вимагає командної роботи науково-педагогічного колективу, який забезпечує підготовку магістрів під керівництвом гаранта освітньої програми.

Принагідно маємо акцентувати увагу на адаптації системи освіти і навчання до цифрових змін, які вважаємо за необхідне зазначити нижче: високоякісній та інклюзивній цифровій освіті, що забезпечує захист персональних даних та етику, має стати стратегічною метою всіх органів та установ, працюючих у сфері освіти та навчання; трансформації освіти для цифрової епохи як завдання для всього суспільства; доступності кожного до цифрової освіти, забезпечуючи відповідними інвестиціями у підключення, обладнання та організаційний потенціал і навички; цифровій освіті, яка має відігравати ключову роль у підвищенні рівності та інклюзивності; цифровій компетентності як основної для всіх освітян та викладачів; ключовій ролі у цифровізації освіти, яка має бути притаманна лідерам освітніх закладів; цифровій грамотності, необхідній для життя в оцифрованому світі; базових цифрових навичках; оволодінні кожною особою новітніми передовими цифровими навичками; високоякісному освітньому контенті для актуалізації, якості та інклюзивності європейської освіти і навчання на всіх рівнях [7].

